

EXPUNERE DE MOTIVE

Importanța reprezentării externe a aleșilor locali

Președinții consiliilor județene și primarii municipiilor din România sunt aleși în mod direct de comunitate, prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Acest sistem electoral le conferă o responsabilitate directă față de cetățenii pe care îi reprezintă. În consecință, este esențial ca aceste autorități locale să beneficieze de condiții optime de mobilitate și reprezentare, atât pe plan național, cât și internațional.

Odată cu aderarea României la Uniunea Europeană, rolul internațional al liderilor locali a crescut considerabil. În *perioada post-aderare*, președinții de consilii județene și primarii marilor municipii au stabilit tot mai multe punți de colaborare cu administrații locale din alte state membre UE și au început să relaționeze direct cu instituțiile centrale ale Uniunii Europene. Cu alte cuvinte, administrațiile locale din România sunt astăzi parte integrantă din rețelele europene de cooperare și guvernare locală, contribuind la formularea și implementarea politicilor europene la nivel regional și local.

Totodată, autoritățile locale reprezintă în străinătate interesele comunităților lor. Primarii marilor orașe și președinții consiliilor județene sunt adesea invitați să participe la conferințe internaționale, târguri economice, reuniuni ale rețelelor de orașe sau comitete europene (precum Comitetul European al Regiunilor ori Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei). În aceste contexte, ei acționează ca ambasadori ai comunităților pe care le conduc, promovând parteneriate, schimburi de bune practici și inițiative benefice pentru

dezvoltarea locală.

Dimensiunea europeană și cooperarea internațională a administrației locale

Administrațiile locale din România au o puternică dimensiune europeană. Ele participă activ în programe și rețele transnaționale menite să stimuleze dezvoltarea sustenabilă și coeziunea între regiuni. Un exemplu elocvent îl constituie proiectele de înfrățire între localități și participarea orașelor noastre la rețele europene precum *EUROCITIES*, *CEMR* (Consiliul European al Municipalițăților și Regiunilor) sau inițiativele de tip *Smart City* și *Green City*.

Prin relațiile de înfrățire (parteneriate de tip *town-twinning*) cu localități din străinătate, comunitățile locale din România promovează schimbul cultural, cooperarea economică și înțelegerea reciprocă. Uniunea Europeană susține în mod direct asemenea inițiative – de pildă, prin Programul *CERV* (Cetățeni, Egalitate, Drepturi și Valori) dedicat proiectelor de înfrățire. Astfel de proiecte reunesc cetățeni din orașe diferite și încurajează cooperarea între municipalități, schimbul de bune practici și întărirea rolului autorităților locale în procesul de integrare europeană . Prin aceste întâlniri, liderii locali dezbat probleme de pe agenda europeană, construiesc relații de prietenie și contribuie la formarea unei identități europene comune .

De asemenea, există programe europene recente care facilitează în mod direct schimbul de experiență între orașe. Inițiativa *City-to-City Exchanges* a European Urban Initiative (EUI), de exemplu, oferă finanțare pentru vizite bilaterale pe termen scurt între autorități urbane din state membre diferite, având ca scop învățarea reciprocă și transferul de expertiză pe teme de dezvoltare urbană sustenabilă . Prin acest mecanism, un oraș din România poate trimite o delegație oficială să viziteze un oraș partener din alt stat UE (sau invers) pentru a vedea soluții de succes și a

acclera implementarea propriilor proiecte locale. Aceste schimburi rapide (de 2-5 zile) întăresc capacitatea administrativă locală și implică, în mod uzual, prezența primarilor sau a altor decidenți locali în străinătate .

Nu în ultimul rând, orașele și județele din România participă la misiuni globale tematice – spre exemplu, *Pactul Primarilor privind Clima și Energia* sau *Misiunea UE pentru Orașe neutre climatic până în 2030*. Aceste angajamente presupun colaborări internaționale, conferințe și reuniuni periodice unde primarii și președinții de consilii județene trebuie să fie prezenți pentru a reprezenta comunitatea lor, a raporta progresele și a obține sprijin tehnic sau financiar.

Programe de finanțare actuale și proiecte transnaționale la nivel local

Implementarea proiectelor finanțate din fonduri europene presupune adesea cooperare transnațională și schimb de experiență. Pentru proiecte complexe – cum ar fi cele din domeniul tranziției verzi (energie regenerabilă, mobilitate urbană durabilă), al digitalizării administrației sau al regenerării urbane – echipele locale trebuie să cunoască modelele de succes din alte țări și să stabilească parteneriate de lucru. Acest fapt implică organizarea de deplasări externe în scop profesional, atât pentru documentare și training, cât și pentru rezolvarea unor proceduri specifice (de exemplu, consultări cu finanțatorii la Bruxelles sau vizite la furnizori și experți din străinătate) . Schimburile de experiență internațională s-au dovedit benefice în creșterea gradului de expertiză al administrațiilor locale românești, contribuind la o implementare mai eficientă a proiectelor și la evitarea erorilor.

Programele structurale obișnuite 2021-2027, inițiative precum *REPowerEU* (pentru securitate energetică) sau *Fondul pentru Modernizare* (investiții în sectorul energetic), precum și programele transfrontaliere impun cooperare cu actori

internaționali (instituții financiare, parteneri industriali, alți beneficiari din UE). Astfel, primarii și președinții de consilii județene se pot regăsi în postura de a conduce delegații oficiale în străinătate pentru a negocia finanțări, a prezenta proiecte majore sau a atrage investitori străini în comunitățile lor. Un exemplu practic este parteneriatul Ministerului Transporturilor cu autoritățile locale pentru proiecte de infrastructură – aceste parteneriate pot implica reprezentarea comună a intereselor românești la foruri europene sau față de alți finanțatori internaționali .

Relațiile de înfrățire și parteneriatele globale ale comunităților locale

Dincolo de spațiul strict european, multe autorități locale din România au stabilit relații de înfrățire și parteneriate de cooperare cu orașe și regiuni din afara UE. Aceste legături – unele existente de decenii, altele nou-create – se întind pe aproape toate continentele: de la orașe înfrățite din Statele Unite sau Canada (în comunități cu diasporă românească importantă), până la parteneriate economice și culturale cu orașe din Asia (China, Japonia, Coreea de Sud) sau din Orientul Mijlociu.

Scopul acestor înfrățiri și parteneriate este variat: schimburi culturale (festivaluri, expoziții, proiecte educaționale), schimburi economice (promovarea investițiilor reciproce, participarea la târguri internaționale, facilitarea cooperării între camere de comerț locale) sau asistență reciprocă (împărtășirea de soluții urbanistice, de mediu, de gestionare a serviciilor publice). Frecvent, protocolul de înfrățire prevede vizite oficiale bilaterale la nivel înalt: delegații conduse de primari și, uneori, de președinții de consilii județene, care efectuează vizite oficiale în orașul partener și găzduiesc vizite de întoarcere.

De exemplu, municipii reședință de județ precum Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Constanța (și altele) au orașe înfrățite în afara Europei și au organizat de-a lungul

anilor multiple deplasări oficiale în aceste localități. Prin astfel de vizite, aleșii locali promovează imaginea României și interesele comunității lor: atrag turiști străini, inițiază contacte pentru investiții, semnează acorduri de cooperare academică sau în domeniul sănătății etc. Aceste misiuni oficiale peste hotare se desfășoară în baza unor invitații formale din partea partenerilor externi și sunt parte integrantă a diplomației la nivel local (*city diplomacy*).

În plus, orașele mari din România fac parte și din rețele globale de orașe axate pe probleme de actualitate: de pildă, rețeaua *C40* a orașelor implicate în combaterea schimbărilor climatice (din care face parte municipiul București), rețeaua *100 Resilient Cities* (axată pe reziliența urbană), sau *Global Parliament of Mayors*. Participarea la reuniunile acestor rețele impune prezența fizică a primarilor sau a delegaților lor în diferite colțuri ale lumii, conferind o dimensiune globală funcției de edil local. Diplomația orașelor a devenit un concept recunoscut, reflectând rolul tot mai activ al primarilor în abordarea provocărilor globale (climă, migrație, dezvoltare durabilă) și în interacțiunea directă cu foruri internaționale. În acest context, dotarea acestor oficiali cu pașapoarte diplomatice ar constitui un suport logistic și simbolic, aliniind statutul lor de călătorie la importanța misiunilor pe care le întreprind.

Practica internațională: alte state europene și statutul pașapoartelor diplomatice

Legislația privind emiterea pașapoartelor diplomatice diferă de la o țară la alta. În majoritatea statelor, pașapoartele diplomatice sunt rezervate demnitarilor de nivel înalt și personalului diplomatic de carieră, însă există și exemple notabile de extindere a acestui privilegiu către reprezentanții administrației publice locale sau regionale

Prin urmare, completarea legislației naționale românești astfel încât, președinții consiliilor județene, primarii municipiilor reședință de județ, primarii sectoarelor și Primarul General al Bucureștiului să poată obține pașapoarte diplomatice (valabile când se deplasează în misiuni oficiale) este în concordanță cu trendul internațional de recunoaștere a rolului diplomatic al autorităților locale. Faptul că țări cu administrație descentralizată extinsă – precum Polonia – au luat în discuție măsuri similare, iar altele – precum Turcia – le-au implementat efectiv, oferă un precedent încurajator.

Beneficii și concluzii

Având în vedere argumentele prezentate, acordarea pașapoartelor diplomatice aleșilor locali menționați mai sus este atât oportună, cât și necesară. Principalele beneficii anticipate includ:

- Facilitarea deplasărilor externe oficiale – Pașaportul diplomatic scutește titularul de obligativitatea vizei pentru numeroase state și îi poate oferi acces simplificat la punctele de frontieră (control prioritar, formalități reduse) . Astfel, primarii și președinții de consilii județene vor putea ajunge mai ușor și mai rapid acolo unde prezența lor este necesară, fie că vorbim de negocieri pentru finanțare la Bruxelles, forumuri internaționale, vizite de documentare sau evenimente de înfrățire. Eliminarea obstacolelor birocratice din calea acestor deplasări se va traduce în economisire de timp și resurse pentru instituțiile locale, permițându-le să se concentreze pe substanța misiunilor lor.
- Statut și protocol adecvat – Deținerea unui document de călătorie diplomatic conferă titularului un anumit statut de rang în interacțiunea cu autoritățile altor state. În contextul în care primarii marilor orașe din România discută de la egal la egal cu omologi din capitale străine sau cu oficiali ai instituțiilor

UE, este justificat ca statutul lor oficial să fie recunoscut prin documentele pe care le prezintă. Un pașaport diplomatic atestă calitatea de reprezentant al statului (sau, în cazul de față, al unității administrativ-teritoriale din statul român) și poate facilita dialogul instituțional. Nu în ultimul rând, regimul de pașaport diplomatic permite și soțului/soției să obțină un pașaport similar dacă însoțește oficialul în misiune, aspect util în situațiile în care protocolul sau siguranța impun prezența membrilor de familie.

- Îmbunătățirea capacității de gestionare a proiectelor – Acordarea acestor pașapoarte diplomatice nu este un scop în sine, ci un mijloc de a sprijini dezvoltarea competențelor administrației locale. Facilitând accesul primarilor și președinților de CJ la forurile internaționale, inițiativa creează premisele pentru un transfer mai eficient de cunoștințe și bune practici. Așa cum s-a arătat, atingerea unui grad înalt de expertiză în implementarea proiectelor (fie ele din PNRR, fonduri structurale sau parteneriate externe) depinde de expunerea la experiențele altor țări. Prin ușurarea mobilității internaționale, pașaportul diplomatic devine un instrument care, indirect, contribuie la o mai bună pregătire a administrației locale în gestionarea investițiilor și serviciilor publice.

Pentru toate aceste motive, considerăm că modificarea legislativă propusă – de a include *președinții consiliilor județene, primarii municipiilor reședință de județ, primarul general al capitalei și primarii de sector ai municipiului București* pe lista persoanelor îndreptățite la pașaport diplomatic – este pe deplin justificată și oportună. Ea aliniază cadrul legal intern cu realitățile post-aderare, în care autoritățile locale au un rol activ în diplomatie și cooperare internațională, și oferă acestor autorități un instrument logistic necesar pentru a-și exercita mandatul în condiții optime.

Adoptarea acestei măsuri va simplifica deplasările oficiale ale reprezentanților comunităților locale și va înlesni reprezentarea intereselor acestor comunități pe plan extern, în conformitate cu atribuțiile și responsabilitățile ce le revin prin lege. Încredințăm așadar Parlamentului României această inițiativă legislativă, spre dezbateră și adoptare, pentru a completa dispozițiile legale privitoare la categoriile de persoane care beneficiază de pașapoarte diplomatice, în spiritul argumentelor expuse mai sus.

Pentru inițiatori,

Deputat UBBR Gheorghe Nacov

